

Hannu Itälä

ERITYISET VERONKIERTONORMIT SUOMESSA

Tarkastelussa rajat ylittävän sijoitustoiminnan
ja varallisuudenhallinnan tuloverotusta
koskevat erityiset veronkiertonormit ja
EU-oikeuden asettamat rajoitukset

AKATEEMINEN VÄITÖSKIRJA

Esitetään Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan suostumuksella
julkisesti tarkastettavaksi
Turun yliopiston Calonia-salissa lauantaina 14. kesäkuuta 2025 klo 12.

KAUPPAKAMARI

Turun yliopisto

Oikeustieteellinen tiedekunta

Oikeustieteen tohtoriohjelma

Ohjaajat

Professori Jaakko Ossa

Turun yliopisto

Professori Janne Salminen

Turun yliopisto

Tarkastajat

Yliopistonlehtori Matti Urpilainen

Tampereen yliopisto

Kauppateiden tohtori Tomi Viitala

Keskuskauppakamari

Vastaväittäjä

Yliopistonlehtori Matti Urpilainen

Tampereen yliopisto

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck-järjestelmällä.

©2025 Helsingin Kamari Oy ja Hannu Itälä

ISBN 978-952-418-006-1

ISBN 978-952-418-007-8 (e-kirja)

ISBN 978-952-418-008-5 (ammattikirjasto)

Kannen suunnittelu: Lumimarja Terttu Rönkkö

Taiton suunnittelu: Maria Mitrunen

Taitto: Keski-Suomen Sivu Oy

Paino: Meedia Zone OÜ, Viro 2025

SISÄLLYS

Tiivistelmä	xiii
Abstract	xvi
Esipuhe	xviii
Lyhenteet	xxi

V

SISÄLLYS

1	Johdanto.....	1
1.1	YKSITYISEN SJOITUSTOIMINNAN JA VARALLISUUDEN MERKITYS SEKÄ KANSAINVÄLINEN ULOTTUVUUS.....	1
1.2	VEROSUUNNITTELUN MERKITYS KANSAINVÄLISESSÄ SJOITUSTOIMINNASSA JA VARALLISUUDENHALLINNASSA ...	3
1.3	RAJAT YLITTÄVÄN SJOITUSTOIMINNAN JA VARALLISUUDENHALLINNAN PIDÄKKEET TULOVEROTUKSESSA	5
1.4	TUTKIMUSKOHDE	7
1.5	TUTKIMUSKOHTEN TARKEMMAT RAJAUKSET	12
1.6	TUTKIMUKSEN TAVOITTEET	14
1.7	TUTKIMUSMENETelmä.....	19
1.8	TUTKIMUKSEN AIHEPIIRIÄ KÄSITTELEVÄ AINEISTO JA AIEMPI TUTKIMUS	26
1.8.1	Puolivirallislähteiden asema	26
1.8.2	Oikeuskirjallisuus	27
1.9	RAKENNE	30
2	Aggressiivisen verosuunnittelun käsitteellisen sisällön tarkastelu.....	34
2.1	ALUSTAVIA HUOMIOITA	34
2.2	JAOTTELUN PERINTEISET LÄHTÖKOHDAT	36

2.3	VEROSUUNNITTELU.....	39
2.3.1	Verosuunnittelu verovelvollisen oikeutena ja verojärjestelmän ominaisuutena	39
2.3.2	Liiketaloudellinen ja vero-oikeudellinen verosuunnittelu	44
2.4	VERON KIERTÄMINEN JA VEROPETOKSET	48
2.4.1	Veron kiertämisen määrittelyyn liittyvän problematiikan taustaa	48
2.4.2	Veron kiertäminen oikeudellisena käsitteenä	55
2.4.3	Veropetos ja verovilppi	63
2.5	VEROSUUNNITTELUN JA VERON KIERTÄMISEN RAJANVETOKYSYMYKSIÄ	65
2.5.1	Veroedun syntymisen merkityksestä	65
2.5.2	Veroedun luonteen merkitys	73
2.5.3	Veroedun hyväksyttävyyden yhteys liiketaloudellisiin syihin	75
2.5.4	Yhteenveto	80
2.6	AGGRESSIIVINEN VEROSUUNNITTELU	81
2.6.1	Aggressiivisen verosuunnittelun yleinen määritelmä	81
2.6.2	Aggressiivinen verosuunnittelu rajat ylittäviä tilanteita koskevan erityislainsäädännön katalysaattorina	84
2.6.3	Aggressiivisen verosuunnittelun käsite OECD:ssa	89
2.6.4	Aggressiivisen verosuunnittelun käsite Euroopan unionissa	96
2.6.4.1	Käsitteen kehityksestä	96
2.6.4.2	DAC6 aggressiivisen verosuunnittelun määrittelijänä	100
2.6.5	Lainsäätäjän reaktiota painottava aggressiivisen verosuunnittelun määrittelytapa	103
2.6.5.1	Määrittelyn lähtökohtia	103
2.6.5.2	Veroedun luonteen arviointi aggressiivisen verosuunnittelun kontekstissa	106
2.6.5.3	Verotulojen vähentymisen yhteys lainsäätäjän reaktioon	114
2.7	ERITYISNORMIN SÄÄTÄMISTARVE HYVÄN VEROJÄRJESTELMÄN OMINAISUUKSIEN VALOSSA	116

3	Tuloverojärjestelmä ja vero-oikeudelliset normityypit	121
3.1	ALUSTAVIA HUOMIOITA TULOVEROJÄRJESTELMÄN JA VERO-OIKEUDELLISTEN NORMITYYPPIEN SUHTEESTA AGGRESSIIVISEEN VEROSUUNNITTELUUN.....	121
3.2	OIKEUSNORMITYYPIT	122
3.3	PERINTEINEN (OIKEUS-)NORMITEORIA V. VERO-OIKEUDEN EKTOOPPINEN LUONNE.....	128
3.4	TULOVEROJÄRJESTELMÄN NORMISTO	131
3.4.1	Regulatiiviset normit vero-oikeudessa	131
3.4.2	Menettelynormit	132
3.4.3	Konstitutiiviset vero-oikeudelliset normit	134
3.4.3.1	Kompetenssinormit.....	135
3.4.3.2	Kvalifikaationormit	138
3.5	YLEISNORMIT JA ERITYISET VERONKIERTONORMIT VERO-OIKEUDELLISESSA NORMIJÄRJESTELMÄSSÄ	142
3.5.1	Vero-oikeudellisten yleisnormien merkitys ja tausta	142
3.5.2	Verotuet, verosanktiot ja normiverojärjestelmä	145
3.5.3	Verosubjekteja koskevat yleisnormit	147
3.5.3.1	Ensisijaiset verosubjektinormit	147
3.5.3.2	Toissijaiset verosubjektinormit.....	150
3.5.4	Vero-objekteja koskevat yleisnormit	152
3.5.5	Verolaskentaa koskevat yleisnormit	156
3.6	ERITYISET VERONKIERTONORMIT OSANA VEROJÄRJESTELMÄÄ.....	162
4	Veronkiertonormit osana aggressiivisen verosuunnittelun vastaista sääntelykehikkoa	169
4.1	VERON KIERTÄMISEN JA AGGRESSIIVISEN VEROSUUNNITTELUN EHKÄISYKEINOT YLEISELLÄ TASOLLA ..	169
4.2	YLEISLAUSEKKEET JA KOHDENNETUT NORMIT	174
4.2.1	Yleistä.....	174
4.2.2	Veron kiertämisen vastaiset yleislausekkeet.....	176
4.2.3	Kohdennetut veronkiertonormit.....	182

4.2.3.1	Kohdennettujen veronkiertonormien erot suhteessa yleislausekkeisiin	182
4.2.3.2	Kohdennettujen veronkiertonormien säätämistarve	183
4.2.3.3	Kohdennettujen veronkiertonormien soveltamisen vaikutukset	185
4.2.3.4	Yleislausekkeiden ja kohdennettujen veronkiertonormien samanaikainen soveltaminen	191
4.3	ERITYINEN VERONKIERTONORMISTO	195
4.3.1	Erityiset veronkiertonormit osana veron kiertämisen vastaista normistoa	195
4.3.2	Erityisten veronkiertonormien normikategoriat ja säännöstyytit	199
4.3.2.1	Erityisten veronkiertonormien tavoitteista ja kategorioista yleisesti	199
4.3.2.2	Absoluuttiset ja relatiiviset erityiset veronkiertonormit yläkategorioina	202
4.3.2.3	Erityisen veronkiertonormin sisältämien säännösten teknisiin ominaisuuksiin perustuvat säännöstyytit: mekaaniset, suppeat ja avoimet erityissäännökset	205
4.4	OIKEUSKÄYTÄNTÖÖN PERUSTUVAT VERONKIERTONORMIT ...	215
4.5	KOMPETENSSINORMEIHIN LUKEUTUVAN VERONKIERTONORMISTON TULKINNALLISET VAIKUTUKSET SUHTEESSA ERITYISIIN VERONKIERTONORMEIHIN	217
4.5.1	Yleistä	217
4.5.2	Erityisen veronkiertonormin ja veron kiertämisen vastaisen yleislausekkeen samanaikainen soveltaminen	218
4.5.3	Erityisen veronkiertonormin ja kohdennetun veronkiertonormin samanaikainen soveltaminen	223
5	Kansallisiin erityisiin veronkiertonormeihin kohdistuvat EU:n primaarioikeuden asettamat rajat..	226
5.1	PERUSVAPAUKSIEN JA NIIDEN RAJOITUSTEN MERKITYS VÄLITTÖMÄSSÄ VEROTUKSESSA	226
5.2	YLEISTÄ PERUSVAPAUKSIEN SOVELTUVUUDESTA	237
5.3	YHDENMUKAISTAMISTOIMENPITEEN MERKITYS	238
5.3.1	Yleistä	238
5.3.2	Veronkiertodirektiivi – vaakakupissa minimisääntelyluonne ja kattava yhdenmukaistaminen	240

5.3.3	Kansallisten poikkeamien sallittavuus primaarioikeuden näkökulmasta	244
5.3.4	Yhteen veto	247
5.4	SOVELLETTAVAN PERUSVAPAUDEN YKSILÖINTI	248
5.5	PERUSVAPAUKSIEN RAJOITUSTEN ARVIOINTI	257
5.5.1	Perusvapauksien rajoitusten hyväksyminen	257
5.5.2	Verotusvallan tasapainoiseen jakautumiseen pyrkivien toimenpiteiden soveltuvuuden arviointi	260
5.5.3	Veron kiertämistä ehkäisevien toimenpiteiden oikeasuhtaisuuden arviointi	264
5.5.4	Oikeuden väärinkäytön kieltoa koskevan oikeusperiaatteen ja veron kiertämisen estämistä koskevan oikeuttamisperusteen välinen suhde.....	267
5.5.5	Puhtaasti keinotekoiset järjestelyt veron kiertämisen muotona	274
5.5.5.1	Puhtaasti keinotekoisien järjestelyiden käsitteellisen sisällön kehittyminen viimeaikaisessa oikeuskäytännössä	274
5.5.5.2	Keinotekoiset siirrot ja pääomien vapaa liikkuvuus.....	276
5.5.5.3	Keinotekoisien sijoittautumisen arvioinnista tosiasiallisen taloudellisen toiminnan arviointiin tanskalaisissa edunsaajatapauksissa.....	280
5.5.5.4	Markkinaehtoisuuden merkitys transaktiokohtaisessa katsantokannassa.....	286
5.5.5.5	Puhtaasti keinotekoisien järjestelyiden arviointia koskeva näyttötaakka.....	293
5.5.6	Aggressiivisen verosuunnittelun torjunta perusvapauksien rajoitusperusteena	297
5.6	VALTIONTUEN MERKITYS ERITYISTEN VERONKIERTONORMIEN ARVIOINNISSA.....	299
5.6.1	Valtiontukea koskeva sääntely verotuksellisten toimenpiteiden osalta.....	299
5.6.2	Valtiontuki veron kiertämisen torjuntamuotona ja torjuntamuotojen rajoitteena.....	305
5.7	DIREKTIIVIEN MERKITYS ERITYISTEN VERONKIERTO- NORMIEN SÄÄTÄMISEN KANNALTA	311

6	Tiettyjen rajat ylittäviin tilanteisiin kohdistettujen erityisten veronkiertonormien primaarioikeudellinen arviointi	314
6.1	SOVELLETTAVA PERUSVAPAAUS ERITYISTEN VERONKIERTONORMIEN ARVIOINNISSA	314
6.1.1	Yleistä.....	314
6.1.2	TVL 11.1 §:n tarkastelu	318
6.1.3	EVL 52 f §:n mukaisia osakevaihtoja seuraavien maastamuuttotilanteiden primaarioikeudellinen arviointi.....	321
6.1.4	TVL 35 b §:n tarkastelu.....	326
6.1.5	EVL 18 a ja 18 b §:ssä säädettyjen korkovähennysrajoitusten tarkastelu	332
6.1.5.1	Korkovähennysrajoitusten syrjivyyys	332
6.1.5.2	Veronkiertodirektiivin vaikutus perusvapauksien soveltuvuuteen korkovähennysrajoitusten arvioinnin kannalta	338
6.1.6	Yhteenvetoa.....	342
6.2	ERITYISEN VERONKIERTONORMIN OIKEUTTAMINEN JA OIKEASUHTAISUUS	345
6.2.1	Perusvapauksien rajoittamisesta lyhyesti.....	345
6.2.1.1	EVL 52 f.3 §:n tavoite ja oikeasuhtaisuus	346
6.2.2	TVL 35 b §:n oikeasuhtaisuus	350
6.2.2.1	Yleistä	350
6.2.2.2	TVL 35 b.1 §:n tunnusmerkkien yhteys keinotekoista järjestelyä ilmentäviin tekijöihin	351
6.2.2.3	TVL 35 b §:n tunnusmerkistö ja verotuksesta riippumattomat perusteet	353
6.2.3	EVL 18 a ja 18 b §:ssä säädettyjen korkovähennysrajoitusten tavoite ja oikeasuhtaisuus	354
6.2.4	Väliyhteisölain substanssipoikkeuksen oikeasuhtaisuus.....	357
6.2.5	Yhteenvetoa.....	366
6.3	SOVELTUVAN PERUSVAPAUDEN YKSILÖINNIN MERKITYS ERITYISEN VERONKIERTONORMIN PRIMAARIOIKEUDELLISESSA ARVIOINNISSA – ERITYISTARKASTELUSSA SUOMEN VÄLIYHTEISÖLAINSÄÄDÄNTÖ	367
6.4	ERITYISTEN VERONKIERTONORMIEN SUHDE VALTIONTUKEEN – SUOMEN KORKOVÄHENNYS-RAJOITUSTEN VAPAUTUSSÄÄNNÖKSET JA KIELLETTY VALTIONTUKI	374

7	Lopuksi.....	379
7.1	AGGRESSIIVINEN VEROSUUNNITTELU TULOVERO- JÄRJESTELMÄN INTEGRITEETTIÄ UHKAAVANA ILMIONÄ	379
7.2	ERITYISET VERONKIERTONORMIT VEROJÄRJESTELMÄN INTEGRITEETTIÄ PAIKKAAVANA NORMISTONA	384
7.3	EU:N PRIMAARIOIKEUS ERITYISEN VERON- KIERTONORMISTON OIKEUDELLISENA RAJAPINTANA.....	388
7.4	TIETTYJEN RAJAT YLITTÄVÄÄN SIOITUSTOIMINTAAN JA VARALLISUUDENHALLINTAAN KOHDISTETTujen, SUOMEN TULOVEROJÄRJESTELMÄÄN SISÄLLYTETTYJEN ERITYISTEN VERONKIERTONORMIEN PRIMAARIOIKEUDELLINEN YHTEENSOPIVUUS.....	393
7.5	VERONKIERTONORMISTON KEHITYSPIIRTEET JA RISKIT SEKÄ JATKOTUTKIMUSTARPEET	395
	LÄHTEET.....	399
	OIKEUS- JA VEROTUSKÄYTÄNTÖ.....	445

Kansainvälisen tuloverotuksen painopiste on keskittynyt 2010-luvulta lähtien erityisesti monikansallisten yritysten harjoittaman aggressiivisen verosuunnittelun ehkäisemiseen, mikä on näkynyt niin OECD:n kuin Euroopan unioninkin harjoittamassa veropolitiikassa. Käytännössä kehitys on johtanut varsinkin niin kutsuttujen erityisten veronkiertonormien suosioon ja määrälliseen kasvuun.

Erityisiin veronkiertonormeihin liittyy kuitenkin tiettyjä ongelmia. Ensinnäkään niihin ei ole toistaiseksi kohdistettu varsinaista vero-oikeudellista perustutkimusta, joten niiden muodostama kokonaisuus on jäänyt jokseenkin häilyväksi. Koska erityisten veronkiertonormien vero-oikeudellisia erityispiirteitä ei ole systemaattisesti kartoitettu, on niiden suhde muihin veron kiertämisen vastaisiin normeihin, kuten yleislausekkeisiin, jäänyt epäselväksi. Toiseksi erityisillä veronkiertonormeilla pyritään herkästi puuttumaan varsinkin rajat ylittäviin tilanteisiin, mikä johtaa jännitteisiin suhteissa EU:n primaarioikeuden vaatimuksiin. Kun normilla pyritään kohdistamaan jonkinlainen verotuksellinen haitta rajat ylittävään tilanteeseen, johtaa sen soveltaminen herkästi rajat ylittävän tilanteen syrjivään kohteluun. EU-primaarioikeus rajoittaaakin erityisten veronkiertonormien käyttöalaa merkittävästi, ja siksi normien muotoilun yhteydessä on arvioitava huolellisesti niiden EU-oikeudellista yhteensopivuutta.

Tässä tutkimuksessa keskitytään näiden kahden aspektin käsittelyyn sekä aggressiivisen verosuunnittelun ja erityisten veronkiertonormien välisten kytkösten analysointiin. Tutkimuksessa selvennetään, millä tavoin nämä normit kytketyvät aggressiivisen verosuunnittelun käsitteelliseen sisältöön. Tältä pohjalta tutkimuksessa muodostetaan teoria erityisten veronkiertonormien ja niiden sisältämien säännösten vero-oikeudellisista ominaisuuksista. Näitä ominaisuuksia hyödynnetään erityisten veronkiertonormien ja niiden sisältämien säännösten tyypittelyssä. Normi- ja säännöstyyppit ovat tutkimuksen kannalta keskeisiä tiivistetysti kahdella tavalla. Ensinnäkin tutkimuksessa pyritään normi- ja säännöstyyppien

avulla selventämään erityisten veronkiertonormien suhdetta kohdennettuihin ja yleisiin veronkiertonormeihin. Toiseksi normi- ja säännöstyypit mahdollistavat erityisten veronkiertonormien holistisen EU-oikeudellisen arvioinnin.

Tutkimuksessa lähestytään näitä kysymyksiä erityisesti silmällä pitäen rajat ylittävää yksityistä sijoitustoimintaa ja varallisuudenhallintaa. Valittu teema tuodaan tutkimuksessa esille yhtäältä siten, että tutkimuksen käsittelemiä teoreettisia näkökohtia pyritään konkretisoimaan etupäässä sijoitustoiminnan ja varallisuudenhallinnan näkökulmasta. Teema näyttäytyy tutkimuksessa selkeästi myös viitattujen oikeustapausten käsittelemissä kysymyksissä sekä käytännön esimerkeissä, joiden kautta tutkimuksen teoriaa pyritään soveltamaan. Toisaalta EU-oikeudellisen arvioinnin kohteeksi on pyritty valikoimaan sellaisia Suomen verolainsäädännön sisältämiä erityisiä veronkiertonormeja, joilla on oleellinen vaikutus nimenomaisesti rajat ylittävään sijoitustoimintaan ja varainhallintaan. Tätä kautta tutkimus pyrkii tarjoamaan näkemyksiä laajempaan kansainväliseen kontekstiin, jossa on pääosin keskitytty monikansallisten yritysten verosuunnittelumahdollisuuksien ja niiden rajoitusten tarkasteluun yksityisen sijoitustoiminnan ja varallisuudenhallinnan sijaan.

Tutkimuksessa käytetty metodologia pohjautuu verolainoppiin, joka nojaa vahvasti skandinaaviseen oikeusrealismiin. Tämä näkyy tutkimuksessa erityisesti Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön vahvana asemana yhtenä tutkimuksen päälähteistä. Metodologiassa on kuitenkin myös otettu vaikutteita veropolitiikan, taloustieteen sekä vertailevan oikeustieteen alueilta, joita tutkimuksessa hyödynnetään varsinkin *de lege ferenda* -näkökulmien rakentamisessa.

Tutkimuksessa todetaan, että erityiset veronkiertonormit ovat kohdennettuja ja yleisiä veronkiertonormeja tehokkaampi keino aggressiivisen verosuunnittelun ehkäisemiseen ja siksi myös keskeinen instrumentti verojärjestelmän asianmukaisen toimivuuden varmistamisessa. Samalla niiden toteutuksessa on huomioitava EU-lainsäädännön asettamat rajat, jotta ne eivät rajoittaisi perusvapauksia. EU-oikeudellisten haasteiden ratkaisemiseksi tutkimuksessa esitetään menetelmiä, joilla lainsäätäjä voi pyrkiä joko välttämään EU-primaarioikeudellisen arvioinnin kokonaisuudessaan tai vaihtoehtoisesti muotoilemaan normin siten, että se järjestelmällisesti täyttää EU-oikeudelliset vaatimukset. Tutkimuksen puitteissa tehty suomalaisten erityisten veronkiertonormien EU-oikeudellinen arviointi osoittaa,

että Suomessa erityisten veronkiertonormien muotoilut ja niiden tueksi esitetyt perustelut eivät ole kuitenkaan kaikilta osin tyydyttäviä.

Kokonaisuutena tutkimus edistää verolainsäädännön jatkuvaa keskustelua tarjoamalla kattavan analyysin veronkiertonormien muodostamasta viitekehyksestä ja sen vuorovaikutuksesta EU:n primaarioikeuden kanssa. Se tarjoaa näkemyksiä tehokkaiden veronkierron vastaisten toimenpiteiden toteuttamiseksi rajat ylittävässä kontekstissa käsittelemällä kansallisen ja EU-tason sääntelyn harmonisoinnin haasteita ja huomioimalla laajemmat vaikutukset yksityisen varallisuudenhallinnan ja sijoitustoiminnan kannalta.

ABSTRACT

Since the 2010s, the focus of international income taxation has been particularly on preventing aggressive tax planning by multinational corporations, which has been reflected in the tax policies of both the OECD and the European Union. In practice, this development has led to the popularity and quantitative growth of so-called special anti-avoidance rules.

However, special anti-avoidance rules present certain challenges. Firstly, no fundamental legal research has yet been directed at these norms. As a result, the entirety formed by these norms remains somewhat ambiguous, without a systematic mapping of their legal characteristics. Due to the lack of a holistic approach, the relationship between specific anti-avoidance rules and other anti-avoidance norms, such as general clauses, has remained unclear.

Secondly, specific anti-avoidance rules tend to address cross-border situations, which poses challenges in terms of EU primary law. When a norm aims to impose a tax disadvantage on a cross-border situation, its application can easily lead to discriminatory treatment of such situations. EU primary law significantly restricts the scope of specific anti-avoidance rules, and particular attention must be paid to their compatibility with EU law during their formulation.

This study focuses on addressing these two aspects and analyzing the connections between aggressive tax planning and specific anti-tax avoidance rules. The study clarifies how these norms are linked to the conceptual content of aggressive tax planning. Based on this, the study develops a theory of the legal characteristics of specific anti-avoidance rules and the provisions they contain. These characteristics are utilized in the typology of specific anti-tax avoidance norms and the classification of provisions they contain. Norm and provision types are central in two ways. Firstly, the study aims to clarify the relationship between specific anti-avoidance rules and targeted and general anti-avoidance rules through norm and provision types. Secondly, norm and provision types enable the holistic assessment of specific anti-avoidance rules from EU primary law perspective.

The study approaches these issues with a particular focus on specific anti-avoidance rules concerning cross-border private investment activities and wealth management. This approach is highlighted in the study by attempting to concretize the theoretical aspects primarily from the perspective of investment activities and wealth management. The theme is especially evident in the questions addressed in the referenced case law and practical examples through which theories are applied. Additionally, the EU primary law assessment aims to select specific anti-avoidance rules within Finnish tax legislation that have a significant impact on cross-border investment activities and wealth management. Through this, the study seeks to offer insights into the broader international context, which often focuses on limiting the tax planning opportunities of multinational corporations rather than private investment activities and wealth management.

The methodology used in this study is based on the doctrinal study of tax law, which strongly relies on Scandinavian legal realism. This is particularly reflected in the European Union Court of Justice's case law as one of the main sources of the study. However, the methodology also draws inspiration from areas such as tax policy, economics, and comparative law, and includes *de lege ferenda* perspectives.

This study concludes that specific anti-avoidance rules are more effective than targeted and general anti-tax avoidance rules in preventing aggressive tax planning and are therefore a key instrument in ensuring the proper functioning of the tax system. At the same time, the limits set by EU legislation must be considered in order to avoid restricting fundamental freedoms. To address EU legal challenges, the study proposes methods by which legislators can either avoid EU primary legal assessment altogether or alternatively formulate the norm to meet EU legal requirements. The EU legal assessment conducted within the framework of the research indicates that the formulations of specific anti-avoidance rules in Finland and the justifications presented in support of them are not entirely satisfactory.

Ultimately, this study contributes to the ongoing discussion on tax legislation by providing a comprehensive analysis of the framework formed by anti-avoidance norms and their interaction with EU primary law. It offers insights into the implementation of effective anti-avoidance measures in a cross-border context, addressing the challenges of harmonizing national and EU-level regulations and considering the broader impacts on private wealth management and investment activities.

Väitöskirjan kirjoittamista pidetään usein jossain määrin yksinäisenä tehtävänä ja hyvin raskaana projektina. Oman väitöskirjatutkimukseni saavutettua ainakin jonkinlaisen päätepisteen voin kuitenkin ilokseni todeta, että nämä tuntemukset eivät omalta osaltani tunnu kovinkaan tutuilta. Noin kuusivuotisen kirjoittamisprosessin aikana olen päässyt keskustelemaan väitöskirjan teemoista useiden eri vero-oikeuden alan ammattilaisten kanssa, enkä ole missään vaiheessa kokenut jääneeni eteen tulleiden haasteiden kanssa yksin. Samalla väitöskirjatutkimuksen tekeminen on aina tuntunut luontevalta ja jopa mukavalta vaihtelulta muille askareille.

Tutkimuksen valmistumisesta onkin paikallaan kiittää monia eri tahoja. Koska esipuheellekin on varsinaisen kirjan lisäksi laajuudelliset rajoitteensa, kaikkia en voi tässä yhteydessä erikseen mainita. Joitakin nostoja pystyn kuitenkin onneksi tekemään. Ensimmäisenä haluan kiittää väitöskirjaohjaajaani professori *Jaakko Ossaa* vankkumattomasta tuesta, jota olen saanut oikeastaan jo vuosien ajan aina notaarityöni työstämisestä lähtien. On varmasti pitkälti Jaakon ansiota (tai syytä), että olen aikanaan päätenyt niin opinnoissani kuin työelämässäkin viihtymään juuri vero-oikeuteen. Luonnollisesti kiitokset kuuluvat myös tutkimuksen loppumetreillä toiseksi ohjaajakseni lupautuneelle professori *Janne Salmiselle*. Vaikka tutkimus olikin jo varsin pitkällä Jannen kanssa ensimmäistä kertaa keskustellessani, hän antoi lyhyessä ajassa aivan erinomaisia näkemyksiä, jotka olen pyrkinyt parhaani mukaan huomioimaan.

Kuten todettua, väitöskirjaohjaajieni lisäksi olen vaihtanut tiiviisti ajatuksia myös lukuisten muiden tahojen kanssa. Vaikka monikin näistä henkilöistä varmasti ansaitsisi erillisen maininnan, haluan tässä yhteydessä erikseen kiittää professori *Reijo Knuutista* sekä Head of Legal Services, partner, OTK, KTM *Ari Engblomia*, joiden molempien kanssa olen käynyt lukuisia keskusteluja vero-oikeuden mitä erinäisimmistä kiemuroista. Molemmat ovat kiireistään huolimatta olleet aina avoimia vaihtamaan ajatuksia. Molemmat ovat myös antaneet arvokkaita kommentteja ja kor-

jausehdotuksia väitöskirjan luonnosvaiheessa. Kuten Jaakkoa, voin kiittää Reijoa ja Aria myös siitä, että väitöskirjatutkimuksen tukemisen lisäksi heidän merkityksensä ja tukensa ovat olleet minulle käänteentekeviä oman ammattitaitoni rakentamisessa.

Monesti myös erinäiset yhteisöt ja organisaatiot tukevat väitöskirja-projekteja, eikä tämäkään tutkimus ole poikkeus. Ensimmäisenä haluan kiittää *Verohallintoa*, jonka rahoittama aggressiivisen verosuunnittelun tutkimushanke on osaltaan mahdollistanut tämän väitöskirjan valmistumisen. Verohallinnon lisäksi haluan kiittää *Säästöpankkien Tutkimussäätiötä*, *Nordic Tax Research Councilia*, *Turun yliopiston tutkimusapurahastoa*, *Maaliskuun 25 päivän rahastoa* sekä *Heldtin stipendirahastosäätiö sr:ää* tutkimustyöni rahoittamisesta. Rahoittamisen ohella *Turun kauppakorkeakoulun laskenta-toimen ja rahoituksen laitos* on tarjonnut erinomaiset puitteet sekä mahdollisuudet tutkimuksen tekemiselle, mistä olen hyvin kiitollinen. Osaltaan kiitän myös *KPMG Oy Ab:tä* sekä aikaisempia työnantajiani hyvin kannustavasta suhtautumisesta tutkimuksen tekemiseen.

Vaikka vankan tuen sekä rahoituksen saaminen mahdollistavat tutkimuksen tekemisen, viime kädessä sen jalostuminen parhaimmaksi mahdolliseksi kokonaisuudeksi edellyttää tietysti merkittävää panosta esitarkastajilta. Tästä haluan kiittää tämän väitöskirjan esitarkastajiksi lupautuneita dosentti *Matti Urpilaista* sekä johtavaa veroasiantuntijaa, *KTT Tomi Viitalaa*, joiden osuvat huomiot ja parannusehdotukset ovat olleet tutkimuksen lopullisen sisällön muotoutumisen kannalta korvaamattomia. Tämän lisäksi osoitan nöyrimmät kiitokseni *Matille* vastaväittäjäksi suostumisesta.

Väitöskirjan laadukkuus edellyttää paitsi ansiokasta sisältöä myös huolellista kielellistä ulkoasua. Kiitän tästä kustannustoimittaja *Leena Viitalaa*, joka on tehnyt mittavan työn saattaessaan tämän teoksen lukukelpoiseksi. En olisi voinut kuvitellakaan saavani väitöskirjan viimeistelyyn niin ammattimaista apua kuin mitä *Leena* on tarjonnut. Kiitokset kirjan kustantamisesta osoitan samalla myös *Helsingin Kamari Oy:lle*.

Viimeiseksi minun on todettava olevani hyvin onnekas, kun minulla on läheiset ja perhe, jotka ovat läpi vuosien tukeneet minua niin tutkimuksen tekemisessä kuin muillakin elämän alueilla. Äitini *Maija* sekä isäni *Ville* ovat näyttäneet ahkeran työn tekemisen merkityksen, ja he ovat antaneet minulle parhaat mahdolliset eväät ja valmiudet selvitä elämän erinäisistä haasteista kunnialla. Myös isäpuolelleni *Karille* olen hyvin kiitollinen niin monista asioista, ettei niiden avaamiseen todennäköisesti riittäisi useam-

mankaan väitöskirjan palstatila. Hän on onnistunut ennen kaikkea kana-voimaan minulle positiivisen ja sopivasti rennon elämänasenteen, mitä voin pitää onnellisen elämän perustana. Kiitän myös appivanhempiani *Kirsiä* ja *Erkkiä* sekä serkkuani *Antti Kokkalaa* heidän useaan otteeseen tarjoamastaan vankkumattomasta kannustuksesta.

Äärettömän monesta asiasta voin kiittää vaimoani *Saraa*, joka on monella tavoin tukenut muiden asioiden lomassa myös väitöskirjatutkimustani. Sara on muun muassa lukenut väitöskirjan käsikirjoituksen antaen osuvia kommentteja sekä tuonut muutoinkin esille tuomioistui-
men näkökulmaa moniin seikkoihin. Tiedän, että väitöskirjaprojekti on kokonaisuutena vaatinut häneltä poikkeuksellista kärsivällisyyttä, jota hän on ansiokkaasti onnistunut osoittamaan minulle läpi kuluneiden vuosien. Sara on varmasti ollut myös yksi suurimmista tekijöistä väitöskirjatutkimuksen tahdikkaan etenemisen taustalla. Hän on ominaiseen tyyliinsä säännöllisesti rohkaissut tietynasteiseen tehokkuuteen tutkimuksen edistämisen suhteen ja epäilemättä hänen myötävaikutuksestaan tutkimusta ei ole missään vaiheessa päästetty pöytälaatikkoon pölyttymään.

Tutkimuksen loppuvaiheessa sain esikoistyttärestäni *Sirusta* uuden valovoimaisen tukijan, joka on tuonut riemua loppumetriren rutistuksen keskelle. Äitinsä tavoin hän on omalla tyllillään painokkaasti kehottanut tehokkaaseen etenemiseen tutkimuksen parissa. Tämän esipuheen kirjoittamispäivämääränä hän on alkanut myös vaivihkaa vaihtamaan maisemaa ryömmistekniikoin. Tulkintani mukaan hän pyrkii mitä ilmeisimmin tällä tavoin hienovaraisesti vihjaamaan, että kirjoitustyö on nyt syytä hetkeksi päättää. Tämän voin onnekseni tehdä ilomielin, omistaen väitöskirjan vaimolleni Saralle ja tyttärelleni Sirulle.

Turussa kevätauringon lämmittävässä paisteessa 3. huhtikuuta 2025

Hannu Itälä